

SLOVENSKI NAROD.

Izstaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Op. pravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenščina in južna železnica.

Z Notranjskega 8. avgusta. [Izv. dop.]

V ravno preteklih letih so bile razprave in dopisi o ravnopravnosti slovenskega jezika precej redke, ne da bi bili Slovenci svoje naravne in vseskozi opravičene zahteve popustili, temuč ker se je bilo razširilo prepričanje, da je vsaka beseda zastoj, dokler je na krmilu tista stranka, katera pravico, svobodo in ravnopravnost tako razumeva, da sme se Slovani tako delati, kakor je njej ljubo. Po zadnjih volitvah za državni zbor pa, ko je upanje da je tej prej vse, kakor v resnici liberalnej stranki za vselej odzvonilo, in da vlada v roke politično pravičnih mož pride, začele so se zahteve Slovencev v narodnem obziru zopet pridno razpravljati in krepko poudarjati. Naj bode denes tudi meni dovoljeno, da napišem nekoliko besed o ravnopravnosti slovenskega jezika pri železnicah.

Velik del južne železnice teče po slovenskih tleh ali vsaj po slovanskih. Od Spielfelda do italijanske meje od Maribora do Beljaka, od Pragerkega do Čakturna, od Zidanega mosta do Zagreba, od St. Petra do Reke so Slovenci. Državna železnica istrijska je tudi v oskrbi južne železnice. Po vseh navedenih progah vozé se večidel Slovenci in prevažajo se tudi njih blago. Kako pa spuštuje južna železnica slovenski jezik?

O slovenskem jeziku nij duha ne sluha, povsod gospoduje nemščina na veliko škodo slovenskega kmeta.

Stopimo na kolodvor. Vsi razglasi, vsi tarifi so nemški, zastoj se ozraša po slovenske besedi, celo imena postaj so ponemčena, popačena. Slovensko domače ime, kakor ga ljudstvo pozna, nima nikjer mesta ne v

prej ne v drugej vrsti. Uradniki so večinom ljudje, kateri slovenskega jezika ne znajo, ne razumejo in se ga tudi učiti nečejo. Taki uradniki ne morejo občevati z ljudmi, in ubogi slovenski kmet, kateri ima kaj s železnico opraviti, mnogokrat škodo trpi, ker on uradnika in uradnik njega ne razume. Slovenski kmet je pač trpin, kamor se obrne; še za svoj denar ne more uživati dobrot občnih naprav v tistej meri, kakor njegovi nemški sosedje. Ponižno s klobukom v roci prosi, iz u t cholega železniškega nemškega uradnika pa zagrmí: „Sprich deut. ch, verfi . . . bauer, wenn du was haben willst!“

Res je takó, kakor bi bila železnica samo za Nemce zidana. Tuji, slovenskega jezika nezmožni uradniki nastavljajo se po slovenskih postajah, Slovenci se pa pošiljajo na Nemško. Kako lahko bi se tudi Slovincem ustreglo, ali povsod so drugi obziri odločilni, kjer gre za kako drobtinico jezikove ravnopravnosti. Slovenski kmet, kateri ne vé, kako se slovenska imena popačeno ali ponemčeno izgovarjajo, je v nevarnosti, da listka za vožnjo ne vdobi, ako nima koga pri rokah, kateri mu pomaga izgovoriti: Odišperk, Trfajl, Štanpruk i. t. d.

Odpeljimo se z vlakom. Spremljevalec (konduktor) ne zna slovenski, in ako zna, neče znati in nespodobno norce brije s slovenskimi kmeti, kateri nemščine ne razumejo. Naznanila in posnetki iz pravilnika nabiti so v vozovih v nemškem, laškem, francoskem, celó magjarskem in angleškem jeziku, le za slovenskega popotnika nij razumljive besede. Nikdo nij pozabljen, le Slovenec, po čegar tleh železnica gre. Slovenci so menda vsega vedni, da jim nij treba nič naznanjati. Postaje se v slovenskem jeziku ne kličejo, in marsikateri kmetič je bil zaradi tega odpeljan, in

je moral vrhu tega še kazni plačati, ker so mu nemška ali popačena imena neznana. Ali nij to krivičnost?

Poglejmo po železniški progi. Nadzorniki železnice in delavcev, čuvaji po železnici, in na postajah so večidel Nemci. Od kod ta prikazen? Mar nij Slovencev, kateri bi bili porabni za take službe? Mnogo spretnih, pridnih in sposobnih slovenskih fantov prosi za službe čuvajev. Kdor hoče tako službo vdobiti mora prebiti nemško preskušnjo, v kateri mora pokazati, da zna službo opravljati, da razume in zna dajati železniška znamenja itd. — in naši domači ljudje se odmetajo, ker dovolj gladko nemščine ne govoré. Zavoljo nemščine torej, kjer je prav nič treba nij, mčrjajo domačini tujim ljudem zaslužek prepustiti. Domačini se odrivajo, na njihovo mesto se pa kličejo Nemci. Domačinom se kruh jemlje in daje se Nemcem. Pa tudi pri Rudolfjevi železnici nij dosti bolje, kakor pri južnej, sem slišal od mož ki njene razmere dobro poznajo.

Naši slovenski državni poslanci naj teh napak ne pozabé, in naj se obrnejo do glavnega vodstva južne železnice na Dunaji, da te napake odpravi. Kajti mi ne moremo verjeti, da bi se vse to godilo iz golj nagajivosti do Slovencev, ampak iz nepoznanja narodnih razmer na najvišjem mestu.

Spremljevalci vlakov na slovenskih tleh, uradniki in čuvaji po slovenskih postajah naj bodo slovenskega jezika popolnoma zmožni, in naj jim bode ostro prepovedano svoje sovraštvo Slovanstva pri občevanju s slovenskim občinstvom kazati. Za čuvaje naj se jemljó tudi Slovenci, če prav nemškega nijso povse zmožni, da so li sicer sposobni za to službo. Na vsakej slovenski postaji naj spremljeva-

Listek.

Spomini na gornještajersko slovenstvo.

Redko kedaj dospemo po ravnem potu do zaželenega smotra. Če hočemo veliko moč ustvariti, sestaviti jo moramo iz velikega števila malih, prvotnih močij. Tako se godi tudi historiku, ki preiskuje starejše dobe zgodovine. Hoditi mora velikokrat po stranskih potih, paziti mora na vsak migljaj in preiskovati mora tudi še tako neznatne stvari. Tako doseže mnogokrat rezultate, kateri njega samega osupnejo.

K pomočkom zgodovinskega preiskovanja spadajo v prvi vrsti krajevna imena, zlasti, če je nam znana njih prvotna oblika in če moremo po listinah zasledovati, kako so se v teku časa spreminjala. Vsako krajevno ime ima svoj določen pomen. Iz tega lahko skle-

pamo, kako lastnost in izobrazbo je imel nekdašnji kraj, kdo je bil njegov prvi lastnik, kaj ga je nagnilo, da se je ondi naselil itd.

Iz imen posnemamo tudi narodnost nekdanjih prebivalcev in lastnikov dotičnega kraja. Zgodovinsko spreminjanje imen nam kaže, kateri narod se je popreje, kateri pozneje naselil, kako daleč je segalo eno ljudstvo, v katere doline je bilo dospelo in katere so ostale še neobljubene; kedaj se je moralo to ljudstvo družemu umakniti in na kak način se je to godilo.

Tudi za zgodovinski razvoj narodnega jezika so krajevna imena velike važnosti. Iz njih lahko posnemamo, kako se je jezik spreminjal v teku časa. Če beremo v starih listinah imena: Zudel, Kulm, Andritz itd. tedaj vemo, da se je v starejem času izgovarjalo seno kakor sino, hum kakor holm, nosni o kakor an (Odrica). Leta 1160. beremo Rudnich (ime vasi pri gornještajerskem

Wöisu), l. 1316 pa Rüdeneck. Iz tega sklepamo, da se je prvotni „v“ XIV. stoletju izgovarjal kakor „ü“.

Dalje posnemamo iz krajevnih imen lepo število staroslovenskih osebnih imen, katera bi nam drugače neznana ostala. (V 24. listu „Zvona“ nahaja se poleg velikega števila srbskih vrlo malo slovenskih). V koroških listinah beremo pogostoma izraz „Slovenec Negomir“ — Codex frisingensis (izdal Zahn Mon. Austr.) beremo slovenska imena iz IX. stoletja: Ljubiša, Semil, Lupnik, Trebik itd. Mejtajerskimi plemiči nahajamo slovenska imena: l. 1148. plemenita gospa Dobronoga, l. 1188 Terdislav in njegova žena Slava; l. 1190 Mogoj von Gestnich (Gösting) in Negoj de Pesnitz, l. 1280 Pužman von Eibiswald, l. 1363 Walchun von Feistritz itd. Uže v X. stoletju imenuje se mejni grof Turdegovo — Terdigoj. V imenu Radgona (Ratigoyspurch) tiči lastno ime Radigoj, v Sta-

lec kliče tudi slovensko ime — razločno in glasno. Razglasi, naznanila, opravilni in vozni red naj se tiskajo in nabijajo tudi v slovenščini povsod, kjer Slovenci bivajo, to je na vseh postajah od Spielfelda do Trsta in gorjsko italijanske meje, od Maribora do Beljaka, od Pragerskega do Čakovca in od Zidanega mosta do hrvatske meje.

Vse to se naj tudi zahteva od Rudolfove železnice, katera je tembolj vezana narodno ravnopravnost spoštovati, ker je podprana iz državne kase.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. avgusta.

Naš **cesar** Franc Josip je prišel 9. t. m. v Gaštein (Gostin), kjer biva nemški cesar Wilhelm, pozdravil ga je. Zvečer je bila razsvetljava tega kopališkega kraja in streljanje, drugi dan sta se monarha ločila in naš cesar se je na Dunaj vrnil. V celej stvari nij nič nego udvornostna forma.

O notranji politiki **avstrijske** se še zdaj ne more nič določnega povedati. Čehi se po svojih vodjih Riegrom in Ciam-Martinitzem dogovarjajo, pod katerimi pogoji da hočejo opustiti pasivno svojo politiko. Ali gotovega nij še, da pridejo tudi res v državni zbor, ker doslej se mej češkimi vodji in grofom Tassfejem nij še ničesa sklenilo. Neki urednik dunajskega „Tagblatta“ je obiskal dne 7. t. m. dr. Riegra, ki je baje dejal: „Mi smo grofu Tassfeju oddali svoje pogoje, pod katerimi smo pripravljeni stopiti v državni zbor. Jedro tem pogojem je: revizija volilnega reda za češki deželni zbor, ker je krivica, kar smo zmirom dopovedovali ali brezuspešno. Začasno pak ostane na strani vprašanje o češkem državnem pravu. Minister Tassfe bode odločil in v treh tednih se mora češko in ministersko vprašanje rešiti. Mi želimo uže miru. Z lepa se od češkega naroda veliko doseže, ali doslej so ga samo ščuvali in utrjevali v njegovem sklepu. „N. Fr. Pr.“ pak poroča, da hoče grof Tassfe zbrati okolo sebe koalicijsko ministerstvo, in da v to dela svoje priprave. Dne 20. t. m., ko pride naš cesar iz Gaštajna, da bode ministerski svet, v katerem se bode vse odločilo.

Tudi o tem se nič še ne vé, kakšen obraz bode imel prihodnji državni zbor. Kaj da bode tega prvo delo, priporoča „Dziennik P.“ v tem le stavku: „zoper centralistična stranka, h kateri pripadajo vse avtonomističke, morajo odpraviti direktne volitve v državni zbor in skrbiti § 11 decembreske ustave, ako želé razširjenje avtonomije, in ako hočejo ostati zvesti svojemu imenu pravicam in interesom deželâ, katere so jih poslale v državni zbor.“

Vnanje države.

Grof Andrassy je odgovoril ruskej vladi o vprašanji zaradi **Arab-Tabije**, katero trdnjavo so ob svojem času samovlastno zasedli Rumunci, naj to vprašanje reši komisija, katera bode še enkrat ogledala si mejno črto in odločevala potem z večino glasov.

Na **Grškem** bodo vršile se nove volitve za grško zbornico dne 22. oktobra meseca. Ljudstvo je hudo jezno na Komundurosa, ki je bivšo zbornico razpustil. V novejši zbornici se bodo baje vse opozicijske stranke združile in vrgle Komundurosa z ministerskega stola.

Srbskej je odgovorila turška vlada na zahtevanje, naj jej plača odškodnino, katero smejo Srbi zahtevati od porte za to, ker so Arnavti ropali, morili in požigali na srbskem ozemlju, da ona ne plača ničesa. To se je moglo uže naprej vedeti, kajti kje bi pa Turčija vzela tudi novcev? Ali Srbi vedó dobro, kaj jim je zdaj storiti.

Vlada srbska je imenovala Jakopa Tuza-kovića za ministra notranjih stvari, a dozdanjega ministra Milojkovića za ude v državnem svetovalstvu. Knez srbski se je Milojkoviću na njegovem delovanju zahvalil.

Ruski general Stolypin je pri svojem odhodu iz **Bolgarije** v Burgasu pri slovesnem obedu mestne zastopnike tako-le ogovoril: „Nikdar nij kdo dvomil, ka Bolgari ljubijo Rusijo in so jej udani ter so navdušeni za nje vladarja. Vsa ta čutja so Bolgari vsesali si z materinim mlekom, morala so tedaj postati njih druga nprav. Ali kar nas navdaja z veseljem, je to, ker so Bolgari dokazali in skazali te vredne svobode, katero jim je na ukaz carjev njegovo ljudstvo priborilo. Akopram se je sicer brez vašega zadolženja v vshodnej Rumeliji mnogo stvari omajalo, ostanite vendar pokojni in pričakujte hladnokrvno stvari, ki bodo prišle, ker imate pravično upanje, da najdete v samih sebi odpor vsakim skrajnostim. V tem odnošaju vidim jaz popolno razvitje politične modrosti naroda in njegovih državljanskih krepostij. Jaz vam svetujem, sledite temu potu še dalje, prosim vas, ostanite v vseh okoliščinah na zakonskih tleh, ka ne boste dajali Evropi povoda, da bi vam kaj očitala, in da občno delo ne bo v nevarnosti. V tem upanju nazdravim jaz na jedinstvo vseh Slavjanov, ki naj zmirom postopajo združeni zoper združenega sovraga, naj si ta pride od koder koli hoče!“

To je Bolgare silno navdušilo in poslali so carju ruskemu sledečo adresu:

„Pred vsem čutimo dolžnost, da izrazimo Vašemu Velčanstvu svojo popolno predanost in brezmejno zahvalnost. Bolgari cenijo in čestó velikost žrtv, katere jim je prinesel Vaš narod, ter izjavljajo zopet pred Bogom in vsem svetom, da bodo ta čutja hranili in množili od roda do roda. Niti čas, niti odnošaji ne bodo nikdar mogli zahvalnosti in zvestobe izbrisati

iz njihovih src. Svojo predanost do Rusije bomo hranili kakor svetinjo v svojih prsih v vseh vekih. Žrtve, katere je prinesel ruski narod, so velike in nesebične, kristijanom na vshodu v korist prelita kri je tako sveta, da prav za prav jezik ne more dolžne zahvale z besedami izraziti. Prosimo, verujte, da so tudi Bolgari pripravljeni na jeden sam migljaj prinesiti vse mogoče žrtve in dati svoje življenje veselo za skupne interese.“

Dopisi.

Iz Novega mesta 5. avgusta.

[Izv. dop.] (Spomenica umrlemu gosp. dr. Žigi Bučarju.) Tužno plaka Slovenija na grobu enega svojih najzvestejših sinov, ki je ljubil svojo domovino do zadnjega izdihljaja ter zaradi prečiste ljubezni do svoje matere preganjanje trpel. Žalostno nam je naznanjal mrtvaški zvon v kapiteljskej cerkvi, da nekdanji voditelj in čče novomeške čitalnice ne biva več mej živimi Marsikateremu si je vtrnola solza iz očíj, začuvši novico, da blago njegovo srce je nehalo biti. Kdor koli je ranjcega poznal, spoštoval ga je in ljubil. On je bil mož blazega značaja in dobrega srca. V zdravništvu je bil strokovnjak, kakor je malo taci. Natančen je bil v svojem poslu; usmiljen je bil z bolnikom, tolažil in pomiloval ga je ležečega v najhujših mukah. Ostal je tedaj vsacemu, ki ga je potreboval v bolezni, v blazem spominu. V narodnem obziru bil je neutrudljiv borilec za narodne pravice. On je vodil novomeško čitalnico ter storil za njeno povzdigo, kar je bilo le v njegovej moči. On je prvi sprožil lepo misel, naj se sezida v Novem mestu, v središču Dolenjske „Narodni Dom“. Njegove besede pale so na rodovitna tla. Najbolj po njegovem trudu in prizadevanji se je začel zidati „Narodni dom“, ki sicer do zdaj nij dozidan, vendar nas vedno spominja na njega, ki ga je ustanovil, s tem si je postavil „monumentum aere perennius“. Tako je on delal neumorno za trpeče človeštvo ter za ubogo svojo domovino. Tedaj je uže bolehal pri nas, a to ga v njegovem delu nij opoviralo. Kako se pa pri nas sveta domovinska hubezen plačuje, vémo iz žalostnih skušenj. Prestavili so ranjcega iz naše srede v Kočevje. Kaj se pa pravi na pljučah bolnega v Kočevje poslati, kjer je ves drugi zrak, to vsak dobro vé.

Kaj smo ž njim izgubili, spoznamo najbolje sedaj. Na njegovo mesto prišel je strastni nasprotnik našega naroda, ki se pri

negoisdorf (pri Wildonu) Stanigoy in v Stegersdorf-Stoigoistorf (pri Mooskirchnu) St egoj. — V list ni brižinskega škofa Egilberta l. 1030 nahajajo se slovenska imena njegovih podložnih v Lintu: Sitivid, Jelen, Vitobrater, Radoc, Terdodrag, Terdogoj, Bratrica, Dobrožica, Vranica, Bražuta, Imica, Trebejica, Dobrica, Majica itd.

Veliko važnost krajevnih imen so učenjaki družih narodov uže davno spoznali. Pri nas Slovincih pa se je še le malokdo pečal s tem predmetom in še celo slovar sedanjih krajevnih imen se dolgo mudi. Izmej nemških preiskavanj te vrste sta za nas Slovence silno važni dve, namreč: Käm el, Die Anfänge deutschen Lebens in Niederoesterreich während des IX. Jahrhunderts, im Program des Dresdner Neustälter Gymnasiums 1877. (auch Separatabdruck); in Krones: Zur Geschichte der ältesten, insbesondere deutschen Ansiedlung des steiermärkischen Oberlandes, in den Mit-

theilungen des historischen Vereins für Steiermark XXVII. Heft 1879. — Za denes oglejmo si malo bližje le preiskovanje poslednjega učenjaka, prvega sedanjega avstrijskega zgodovinarja.

Iz Kronesovih preiskavanj razvidimo, da je bilo nekda vse gornje Štajersko slovensko. Še celo imena, ki se na videz nemško glasé, imajo slovenski koren. Kdo bi iskal slovenskega pomena v Rottenmann, Zerewald, Veitsch, Aussee, Schladming, Liezen, Gradwein, Rein, Ligist Radkersburg? In vendar so se ta imena nekda glasila popolnoma slovensko: Červena (cerven — rudeč), Cerje (cer — Steineiche), Vič ali Bič, v Jelšah, Slapnik, Loze, Gradvin, Ravne, Ljubgozd (Libgost) in Radgojna!

Še do XIII. stoletja je prevagoval slovenski živelj na gornjem Štajerskem. Polatin čeni prebivalci, ki so pred Slovinci stanovali

v Noriku*) izginili so bili skoro popolnoma ob času ljudskega preseljevanja in kolikor jih je utegnilo zaostati v bolj oddaljenih kotih, ti so se v kratkem času spojili z novoprišliimi Slovinci. Tako so bili vsi pristopnejši, nižje ležeči in ravni kraji ob glavnih rekah in cestah v rokah Slovencev. Kar je bilo višje ležečega sveta v pogorskih dolinah in d-brih, daleč od prehajalnih potov, ta je ostal neobljuden.

(Konec prih.)

*) Nemški preiskovalci z veseljem poudarjajo, da so bili pred slovenski prebivalci Norika Kelti. Celo svojo nemško narodnost radi zatajujejo, samo da jim je mogoče, dokazati k lilstvo Noričanov. Glej Ferk, Dru dsmus im Noricum.) A pametnejši zgodovinarji vedo, da so bili Noričani ilirsko plemo, mej katero so se bili dos mezni Kelti le kakor gospodujoče plemstvo naselili. — Najnovejši antropološki kongres v Ljubljani pa je hotel najti v prvotnih prebivalcih kranjskega „Feničane, Tuske, Ligure“ in še drugačno sodrgo.

zadnjih volitvah v deželni zbor nij sramoval za slavnega Hočevarja pripomočkov se posluževati, kateri so bili na njegovo in drugih sramoto odkriti in stigmatizirani v deželnem zboru. Temboli čutimo mi denes njegovo zgubo. Ti pa, dragi Žiga, uživaj onkraj groba, kjer nij tuge, ne žalosti, uživaj tam mir, kojega nijsi mej svetom našel. Ti boš naš vzor; tvoja iskrena ljubezen do Slovenije nas bo navduševala za narod delovati in tebe posnemati. V naših srcih bo vedno živel tvoj spomin. Tužna novomeška čitalnica pa ti kliče: „Lehka bodi zemljica mojemu voditelju, ki je vedno in vedno za me skrbel.“

Iz Celja 8. avgusta. [Izv. dop.] Kakor blisk se je razširila vest po Celji in prijaznej njega okolici, da je slavnoznani pevski zbor ljubljanske čitalnice na prijazni poziv odbora tukajšnje čitalnice obljubil, začetkom meseca septembra izlet v sosednjo Štajersko, v Celje, napraviti. Radostnega srca pripoveduje prijatelj prijatelju, si li čul, ljubljanski pevci pridejo v Celje, slišali bomo kranjske pevce korenjake, uživali bomo sladkost, orjaško mogočnost, milobo prekrasnih pesen domačih, ki segajo globoko slušatelju v srce, ki vzbujajo zavest Slovincu, ga navdušujejo za milo mu svojo domovino. Slišali bomo izvrstno, izgledno, nad vso hvalo uzvišeno petje naših bratov, ki slovó po vseh okrajinah razkosane Slovenije. Najiskrenejšo zahvalo sprejmite torej dragi bratje, da pridete ter nam daste priliko, da nam bode moč saj jedenkrat v teku dolzega leta po domače veselim, radostnim biti.

Z veseljem bode pa tudi združen blagi namen, ker bode koncert na korist nesrečnim po toči in ognju zadetim našim bratom v mariborskem in št. lenartskem okraji, za katere se zdaj povsod nabira. Torej: Dobro došli.

Iz Ptuja 8. avgusta. [Izv. dopis.] Dopis iz Ptuja od 4. t. m. št. 180 „Slovenskega Naroda“ zdi se mi nekaj preoster, kajti pušice, koje g. dopisnik v tukajšnjega nadzorika g. Rannerja meče, so preveč nabrušene. Ne bodem tega gospoda zagovarjal, ker to nij moja naloga, a poudarjam samo toliko, da on nij sovražnik našega jezika, nasprotno, on je za to, da se v tukajšnjih narodnih šolah zopet slovenščina podučuje. Da se pa učitelji, našega jezika nezmožni, v naše kraje pošiljajo, je gotovo „nepedagoško“, a ta krivda se vendar g. R. ne sme pripisovati. Gotovo bi bilo pravično, ko bi se učiteljska konferenca vršila v slovenščini, pa kaj hočemo, ako še domačini našega ali svojega jezika umeti ne hoté. V svedočbo tega navedem, da je predaval g. S. o razdeljenji naravoznanstvenega predmeta v 1, 2 in 3 razrednih narodnih šolah v slovenščini. Pri tej točki pa hoče pokazati tukajšnji nadučitelj na dekliškej učilnici g. L. — domá iz Slovenskih goric, mož, koji se je pretečeni teden v graškeji „tetki“ „für sein segensreiches wirken“ sam pohvalil, — svojo oholo učenost s tem, ka bi rad o imenovanem predmetu kaj povedal, ako bi bil g. referenta umel. Tako je ta pedagog vpríčo svojih kolegov svoj materinski jezik zatajil. Zakaj ta gospod nij tam ostal, kjer je bil? — In na tej — dekliškej — učilnici vpelje se tudi s prihodnjim šolskim letom slovenski jezik kot neobligatni predmet. In če učitelj sam tega jezika umeti neče, kako se ga bodo otroci učili. O sancta simplicitas! Kdor zaničuje naš jezik, je sovražnik našega naroda, naše domovine — in zove se izdajica. U.

Iz Središča 6. avgusta. [Izv. dop.]

Od vseh strani imamo glasov o premnogem dežiu, a le pri nas ga uža silno potrebujemo. Ako nam še nekateri čas izostane, bode žalostna s poliskimi pridelki. Žetev ozimine je dokončana; pol manj se je našelo in slabo namlatilo. Ako nam se še rastoči poljski pridelki dobro ne obnesejo, bati se je pomaničkanja. Senokoše, katere so nam dale preobilo krme, so ovenele, sadja nemo, pozemeljnice drobne, koruza nam malo obeta; ajda ne more rasti, je vročina nepremagljiva. Le vinogradi nam obetaio dobre vinske kapljice.

Ako se sme verjeti, kar smo ravnokar čuli, je izgubljeni nadučitelj Zorman še pri življenji in se zdržuje v bližnjem Varaždinu, od kamer se baje misli v Bosno podati.

Od Savinje 7. avgusta. [Izv. dop.]

Dne 17. novembra 1878 je velika povodnja naše Savinje uzročila mnogo škod. Bilo je strašno poslušati in videti, kako je vodena moč si prizadevala vse to vničiti, kar je človeška roka naredila. Posebno je trgovstvu in obrtniji škodovala, ker je tri mostove podrla. Mej tremi savinjskimi mostovi se je Grižki močan most dolgo upiral, a naraščajoči valovi podrlí so ga z močnim pokanjem do polovice. Večdnevno deževje ponavljajoč se je zakrivilo, da je Savinja svoj stari vodotok popustila, ter si ga na bližnjih njivah in travnikih posestnikom v veliko škodo naredila. Kdor je to opazoval, moral je reči, da Savinja bode v kratkem po zdajšnjem žavskem polji si strugo naredila. Če se hitro ne pomaga.

Zato so naši vrli možje, gg. Hausenböhler, E. Širca, K. Žuža i. š. dr. dokaj stopinj storili pri političnih uradnih, da se je reguliranje Savinje tudi tukaj pričelo. O! zgodnje spomladi je okoli 80 delavcev pridno pri Savinji delalo.

V ponedeljek 4. avgusta 1879, ko se je namreč sprva voda po svojej starej strugi spustila, bilo je za vse Žavčane in Grižane spomeni vreden dan. Ko se je pod vodstvom marljivega g. inženirja Bude, kojega radi svoje delavnosti, skrbljivosti in pravicoljubnosti ne le okoličani temveč vsi delavci spoštujejo, ob 6 uri zvečer s 4 dinamitnimi streli nov vodotok prodril, bilo je nad 200 ljudij navzočih, ki so prišli to pravilno dovršeno delo si ogledat. Po končanem delu stopili so delavci skupaj ter pivo g. J. Žuže od žavskih tržanov in g. E. Širca v Grižah podarjeno popili z mnogimi napitnicami in živioklici na g. inženirja Budo, g. Š.; H., in drugo žavsko gospodo. V Žavcu se je zvečer v gostilni g. Hausenböhlerja na čast g. inženirja Budo zbralo mnogo gospodov. Pri skupnem obedu se je g. Hausenböhler v imenu vseh posestnikov g. Budi zahvalil.

V sredo 6. avgusta popoldne ob 4. uri je v Pirešicah $\frac{3}{4}$ ure od Žavca pogorelo trem kmetom vseh 14 poslopij. Lorbeku je tudi vsa živina namreč 6 goved in 7 svinj zgorelo, mej kojimi je en par volov bilo nad 300 gl. vrednih. Samo žavski in pireški gasilni brizglji sta pomagali, da je nekaj sosednjih poslopij bilo rešenih. Škoda se ceni nad 6600 gl. Zaravovan nij bil nobeden. Ogenj je baje neki deček z žvepljenkami zapalil. Tu se vidi, kako treba bi bilo, da bi vsak gospodar bil zavarovan in da bi žvepljenke se otrokom ne pustile. —

Domače stvari.

— (Ogenj v Kranji.) V soboto ponoči je nastal blizu „stare pošte“ ogenj. V ne-

varnosti je baje bilo vse mesto, ker so iskra daleč na okolo letela, vendar se je posrečilo ogenj ukrotiti. Koliko poslopij je zgorelo, dozda ne vemo še.

— (Imenovanje.) Davkarski praktkant Josip Kavčič je imenovan za davkarskega adjunkta na Kranjskem.

— (Angleški pisatelj Evans) znaní slavofil in arheolog, kateri je spisal zanimivo knjiigo o južnih Slovanih, katerih dežele je sam peš prepotoval, bil je te dni v Ljubljani. Pregledoval je v tukajšnjem muzeju starinske ostanke stavb na koleh in gre v Rateče gomile gledat. Potem se misli naseliti za več let v Dubrovniku da preiskuje vse zgodovinske vire ter napisuje temeljito zgodovino staroslovanske dubrovniške republike. Tu se je pri g. dr. Zarniku oglasil in se izjavil, da bode tudi g. Trstenjaka obiskal, ter se pri njem informiral o slovenskih starinah.

— (Kako se pri nas slovenski telegrafira.) Uže večkrat smo se pritoževali, da v slovenskem jeziku oddani telegrami včasí tako pokvarjeni pridejo na svoje adrese, da jih živ krst ne razume. Spet se nam pritožuje neki gospod, ki je v četrtek popoldne odposlal kratek slovensk telegram na slovenski telegram na slovensko Štajersko, tedaj iz kraja v kraj, kjer bi vendar moral vsak uradnik slovenski znati. Ta gospod je telegrafiral: „Čestitam“. Sprejemnik pa dobi v izročnem mu telegramu zapisano: „Orestitj.“ Zastonj si glavo beli, kaj pomeni ta skrivnostna beseda in jo tudi ne bi ne po koreniki, ne po obliki uganil, da si je uže marsikateraj tajnosti v benečanskem in drugih narečjih prišel na sled, ako mu mi ne rešimo te uganjke. Vedli bi pa le radi, kje se godilo tako grdo popačenje telegrama. Pa nij se čuditi takim nerednostim, če se naši slovenski sinovi predstavljajo mej Nemce, tu pa nastavljajo slovenščine nezmožni gospodje ali — frajlice.

— (Huda luknja) se zove soteska na cesti mej Velenjem in Slovenje-Gradcem. Tu je globoka podzemeljska jama, katera še nij do kraja preiskana. Pravijo, da gre dve uri daleč pod zemljo do Razgorja pod sv. Uršo. Ker teče voda skozi jamo, težko bode celo jamo prehoditi. V tej in sosednjih jamah so zdaj, kakor se nam poroča, našli mnoge kosti, ostanke starodobnih živalij.

— (Prvo štajersko mlekarско društvo) se je osnovalo v Gradcu, ker se je več kmetovalcev graške okolice združilo. Namen je: prejemnikom prodavati snažnegá, neskvarjenega mleka in mlekarških pridelkov, a posestnikom zagotavljati zanesljivih in dobrih kupcev. Do sedaj je društvu pristopilo 15 kmetovalcev s 150 kravami. To društvo obeta srečen uspeh in sploh prvo v Avstriji za mestne potrebe in blizu mesta osnovano. Delovati začne precej bližajo jesen.

Izpred sodnije.

V Celji 7. avg. Ljutomerski krojač W. je ondotnega učitelja g. K. tožil, da je učitelj njegovega sina enkrat po glavi in dvakrat po sedalu s palico udaril. V glavnej obravnavi 16. junija t. l. je deček povedal, da ima rano na glavi od kamena, katerega mu je neki drug deček v glavo vrgel, in po sedalu, je rekel deček, da je bil samo enkrat udarjen. Priče so to zadnje potrdile. Čudno je to, da je zdravnik konstatiral, da ima deček na sedalu dvoje rudečkastih znamenj, kateri nijsta mogli od enega udarca biti.

Ljutomerčanje bodo to razsodbo kot pravično z veseljem izvedeli.

* (Nesreča na morju.) Belgijska ladija „Marie Louise“ se je mej potem v Alicantu začela na penzavsko skalo pri Quesantu, in se razbila. Kapitan in 26 pomorščakov je utonilo, 7 se jih je rešilo.

* (Živega pokopati) je dal neki ameriški veleposestnik Miha Sullivan v Spring-

Универсальное.

8. avgusta: Alojzija Premru, hči delavčeva, 3 mes., na poljsanjski cesti št. 57, za kašijem. — Miha Fleišman, gostilničar, 46 let, na cesti na južno železnico št. 1, za železniškim katarom. — Edvardu Mahru, trgovcu, novorojeno dete ženskega spola na mestnem trgu št. 17, za slabostjo. — Alfons Vojvoda, finančnega računovodstva oficijala sin, 7 mes., na karlovske cesti št. 6, vsled božjasti.

7. avgusta: Alojzij Kesser, 31 let, pisar, za pljučno tuberkulozne.

圖 1 試驗裝置圖。

10. *avguſta*:

Pri *Saxum*. Neuno iz Celoveca. — pl. Haynal iz Reke. — Kelner iz Gradca. — Doliak, Girincoli iz Gorice. — Arko iz Zagreba.

Steindl iz Kočevja. — Sch tt, Neuman, Reguli, Sturm, Heller, Hassek, Pollak iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Kavčič iz Gorenjskega. — Raibl iz Maribora. — Cosmeno iz Trsta.
Pri avstrijskem cesarji: Hianel iz Grada.

Dunajska borza 11. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66	gld.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	"	25	"
Zlata renta	78	"	75	"
1860 drž. posojilo	124	"	80	"
Akcije narodne banke	826	"	—	"
Kreditne akcije	268	"	50	"
London	116	"	95	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	32	"
C. kr. cekini	5	"	49	"
Državne marke	57	"	35	"

Loterijne srećke.

V Trstu 9. avgusta: 44. 47. 73. 62. 21.

V Linci 9. avgusta: 5. 2. 35. 88. 47.

Adolf Eberl.

zaloga oljnatih barv, laka in firneža,
v Ljubljani, (335—7)
na Marijnem trgu, poleg frančiškanskega mostu.

zdolaj imenovanih stvari s svetovne razstave, za polovico vrednosti.

(Iz Švajce).

Vsaka ura je najfineje repasirana, na trenotek regulirana in
jamči se na 3 leta.

Najboljše in najceneje ure sveta!

Krasna ura z valjar iz najtežjega nikel-srebra, na sekund reparirana, z zastojni pridodano verižico od pravega double-zlata, medaljonom, ključicem in baršunastim etui-jem, preje gld. 15, zdaj samo gld. 5.80.

Žepna ura iz umetnega zlata, na minuto regulirana, z zastojem pridodano vrlo fino verižico od pravega double-zlata, ključicam in baržunastim etuijem, samo cld 3.75.

Krasna ura na siderce iz težkega nikel-srebra, na sekundo regulirana, z zastojj pridodano verižico od pravega double-zlata, medaljonom in barsunastim etui-jem, preje gld. 21, zdaj samo gld. 7.75.

13lotna srebrna ura na valjar, puncovana v c. kr. kovnici, s 15 rubini, razen tega na novem električnem potu poizkušena na sekundo regulirana. preje glj. 27. zdaj samo

Krasna, prava 13lotna puncovana srebrna ura

za gospe, s 15 rubini, razen tega na novem, električnem
potu pozlačena, tako, da je ne more noben zlatar sveta od
pravo zlatih razločiti; razen tega zastoj jedno verižico iz
umetnega zlata in najfinejšega venecijanskega pletiva, preje
gld. 28, zdaj samo gld. 16.

Krasna cizelirana žepna remontoirska ura, na dršku brez ključa za navijati, z dvojnim in kristalnim oklonom, preje gld. 24, zdaj samo gld. 8.85, z veriščico od

Isto tako fina email-ura sè strojem za odbijanje

ur, more se porabiti v najelegantnej sobi, gld. 2.85.
Rrgulirana ura za buditi z ropotuljo, more se tudi upo-
rabiti kot ura za pisno mizo, preje gld. 12, zdaj pa samo

Število ur zmanjšalo se je, kdor želi tedaj imeti za malo novcev izvrstno uro, ki povsod najmenj stane četirikrat več, naj se preje ko močnejše obrne na zdolaj označeno firmo.

Solnčniki in dežniki.

(Iz Milana v Italiji.)

Jeden *solnčnik od ponarejene svile* z belo, zeleno, rdečo ali plavo podstavo, s plastičnim nikelnakitom in posebnim podstavkom nasplojane, preja odd. 4, zdaj samo odd. 2.

podstavom paspolirano, preje gld. 4, zdaj samo gld. 2.
Jeden italijanski *kloth-dežnik* z zapenjačem od kina-srebra
in najfineje rezano palico, preje gld. 4.50, zdaj pa samo

Jeden *double-solnčnik* za gospode in gospe, podstavljen in
v vseh barvah, z zapenjačem od kina-srebra in verižico

Dežni plašči od proževine in ogrtači.

(Amerika.)

Oni izvrstni **dežni plašči** so zaradi svoje vrednosti odklikovane s 15 medijami, a zaradi svoje dvojne vrhve, za dež kot kaput, za lepo vreme kot elegantni moderni ogrtač za nositi je najboljša in najpraktičnejša obleka. Ti dvojni kaputi so stali preje glj. 14 do 16, ter zdaj za čudno malo ceno od glj. 7,30 do 8,30 dobivajo. Naj nikdo ne opusti naročiti si te obleke, posebno ker se dobiva vsake velikosti.

2000 tucatov amerikanskih
svilnih natikačev in nogovic

(Filadelfija v Ameriki).

najzdravejša nošnja, hladi noge in popije pot, 6 parov gl. 1.50,
nogovice 3 pare gl. 1; tste so jednobarvene, v najmodernejših
bojah, nebezno plave, rdeče, sive in pisane.

Še jedenkrat priporočamo spoštovanim čitateljem, to dobro in samo jedenkrat v življenju kazočo se priliko porabiti in naročbe tako hitro in mnogobrojno kolikor je mogoče priposlati, da se more zadovoljiti vsakemu posébe, ker po prvi objavlj tega naznanila, prodaja se jako veliko.

(348-2)

Naslov za pisma: **A. FRAISS**, Rothenthurmstrasse. Hauptdepot industrieller Fabrikate. 9. BEČU.

Naročbam iz Bosne in Hercegovine treba priložiti novce, ker se tja pouzetbe ne pošiljajo.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Laština in tisk „Narodne tiskarne“.